OTSUSED

KOMISJONI OTSUS (EL) 2015/826,

22. mai 2015,

Taani teatatud riiklike õigusnormide kohta, mis käsitlevad nitriti lisamist teatavatele lihatoodetele

(teatavaks tehtud numbri C(2015) 3526 all)

(Ainult taanikeelne tekst on autentne)

EUROOPA KOMISJON,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 114 lõiget 6,

ning arvestades järgmist:

I. FAKTID JA MENETLUS

(1) Komisjoni otsusega 2010/561/EL ([1]) kiideti heaks kaaliumnitriti E 249 ja naatriumnitriti E 250 (nitritid) lisamist lihatoodetele käsitlevad Taani riiklikud õigusnormid, mis sisalduvad 11. jaanuari 2005. aasta korralduses nr 22 lisaainete kohta (Bekendtgørelse nr 22 af 11.1.2005 om tilsætningsstoffer til fødevarer) ja positiivses loetelus Taanis lubatud toidu lisaainete kohta (Liste over tilladte tilsætningsstoffer til fødevarer, „Positivlisten") ning millest Taani Kuningriik teatas komisjonile 20. novembri 2009. aasta kirjaga vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 114 lõikele 4. Need riiklikud õigusnormid kiideti heaks kuni 25. maini 2015.

(2) Taani võis jätta siseriiklikku õigusesse üle võtmata Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2006/52/EÜ ([2]). Otsuse 2010/561/EL kohaselt pidi Taani pidevalt koguma andmeid selle kohta, kas direktiivis 2006/52/EÜ sätestatud taseme kohaldamisega saavutatakse nõutav kaitsetase, ja kui ei saavutata, siis kas see tooks kaasa vastuvõetamatu riski inimeste tervisele, ning nendest andmetest komisjonile aru andma. Sama otsuse kohaselt pidi komisjon jälgima direktiivi 2006/52/EÜ kohaldamist liikmesriikides eelkõige seoses nitritite kasutusega tööstuses eri lihatootekategooriate puhul ning konsulteerima liikmesriikide, sidusrühmade ja Euroopa Toiduohutusametiga.

(3) Komisjoni määrusega (EL) nr 1129/2011 ([3]) kanti direktiivi 2006/52/EÜ kohased nitritite lihatoodetes kasutamise tasemed ja muud tingimused Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 1333/2008 ([4]) II lisasse, mida kohaldatakse alates 1. juunist 2013.

(4) Taani teatas 25. novembri 2014. aasta kirjaga komisjonile oma soovist kohaldada ka edaspidi nitritite kasutamist lihatoodetes käsitlevaid riiklikke õigusnorme, mis erinevad määrusest (EÜ) nr 1333/2008. Korraldus nr 542, 27. mai 2013, toidu lisaainete jne kohta toiduainetes (BEK nr 542 af 27.5.2013 (tilsætningbekendtgørelsen), Offentliggørelsedato: 31.5.2013, Fødevareministeriet). Oma teate toetuseks esitas Taani lisateabe, mis sisaldab andmeid lihatoodete tarbimise ja impordi kohta, kokkupuute kohta nitritite, botulismi esinemise kohta ning nitrosamiinide tekke kohta töödeldud lihatoodetes.

([1]) Komisjoni otsus 2010/561/EL, 25. mai 2010, Taani teatatud riiklike õigusnormide kohta, mis käsitlevad nitriti lisamist teatavatele lihatoodetele (ELT L 247, 21.9.2010, lk 55).

([2]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2006/52/EÜ, 5. juuli 2006, millega muudetakse direktiivi 95/2/EÜ toiduainetes kasutatavate lisaainete (välja arvatud värv- ja magusainete) kohta ning direktiivi 94/35/EÜ toiduainetes kasutatavate magusainete kohta (ELT L 204, 26.7.2006, lk 10).

([3]) Komisjoni määrus (EL) nr 1129/2011, 11. november 2011, millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 1333/2008 II lisa ja kehtestatakse Euroopa Liidu toidu lisaainete loetelu (ELT L 295, 12.11.2011, lk 1).

([4]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 1333/2008, 16. detsember 2008, toidu lisaainete kohta (ELT L 354, 31.12.2008, lk 16).

1. LIIDU ÕIGUSNORMID

1.1. **ELi toimimise lepingu artikli 114 lõiked 4 ja 6**

(5) ELi toimimise lepingu artikli 114 lõikega 4 on ette nähtud, et „kui pärast seda, kui Euroopa Parlament ja nõukogu või nõukogu või komisjon on ühtlustamismeetme vastu võtnud, peab liikmesriik artiklis 36 märgitud oluliste vajaduste tõttu või seoses keskkonna või töökeskkonna kaitsega vajalikuks säilitada siseriiklikke norme, teatab ta nendest normidest ja nende säilitamise põhjustest komisjonile".

(6) Vastavalt ELi toimimise lepingu artikli 114 lõikele 6 kinnitab komisjon kõnealused siseriiklikud normid või lükkab need tagasi kuue kuu jooksul pärast teatamist, olles eelnevalt kindlaks teinud, kas need on või ei ole suvalise diskrimineerimise vahendid või liikmesriikidevahelise kaubanduse varjatud piirangud, ja kas need kujutavad või ei kujuta endast takistust siseturu toimimisele.

1.2. **Määrus (EÜ) nr 1333/2008**

(7) Määruse (EÜ) nr 1333/2008 üldpõhimõtete kohaselt võidakse lisaaine heaks kiita ainult siis, kui suudetakse ära näidata mõistlik tehnoloogiline vajadus, vastuvõetavus tervise seisukohast ning kui lisaaine kasutamine ei eksita tarbijat.

(8) Määruse (EÜ) nr 1333/2008 II lisas on sätestatud liidu loetelu toidus kasutada lubatud lisaainetest ja kõnealuste lisaainete kasutamise tingimused. Toidu lisaainena võib lasta turule ja kasutada toidus vaid liidu loetellu kuuluvaid toidu lisaaineid kõnealuses loetelus esitatud kasutustingimustel.

(9) Nitriteid on lihatoodetes kasutatud aastakümneid, muu hulgas selleks, et tagada koostoimes teiste teguritega lihatoodete, eelkõige soolatud lihatoodete säilimine ja mikrobioloogiline ohutus, takistades muu hulgas eluohtliku botulismitekitaja *Clostridium botulinum*'i paljunemist. Samal ajal tunnistatakse, et lihatoodetes leiduvad nitritid võivad põhjustada nitrosamiinide moodustumist, mis on osutunud kantserogeenseks. Seepärast tuleb selle valdkonna õigusaktides leida tasakaal ühelt poolt lihatoodetes leiduvatest nitritidest põhjustatud nitrosamiinide moodustumise ohu ja teiselt poolt nitritite kaitsva mõju vahel, kuivõrd need takistavad bakterite, eelkõige botulismitekitajate paljunemist.

(10) Määruse (EÜ) nr 1333/2008 II lisa E osa punkti 08.3 (lihatooted) tooterühmade puhul on ette nähtud tootmise ajal lisatava kaaliumnitriti (E 249) ja naatriumnitriti (E 250) maksimumkogus. See maksimaalne lisatav kogus on enamiku lihatoodete puhul 150 mg/kg ja steriliseeritud lihatoodete puhul 100 mg/kg. Mõne üksiku teatavates liikmesriikides traditsiooniliselt valmistatava soolatud lihatoote puhul on piirnorm 180 mg/kg.

(11) Erandina üldreeglist on määruse (EÜ) nr 1333/2008 II lisa E osa punkti 08.3.4 (traditsioonilised soolatud lihatooted, mille puhul kehtivad nitritite ja nitraatide osas lisasätted) tooterühmade puhul ette nähtud jääkide piirnormid teatavatele traditsioonilistele soolatud lihatoodetele, mida toodetakse traditsioonilistel valmistamisviisidel. Nimetatud tooterühmade suhtes kohaldatakse jäägi piirnorme 50 mg/kg, 100 mg/kg ja 175 mg/kg, näiteks 175 mg/kg Wiltshire'i tüüpi peekoni, *dry cured bacon*'i ja teiste samalaadsete toodete puhul ning 100 mg/kg *Wiltshire ham*'i ja teiste samalaadsete toodete puhul. Neile toodetele on kehtestatud jääkide piirnormid seepärast, et asjaomaste toodete valmistamisprotsessi laadi tõttu ei ole võimalik kontrollida lihasse imenduvate soolade kogust. Määruses on kirjeldatud nimetatud toodete valmistamisprotsessi, et oleks võimalik teha kindlaks „samalaadsed tooted" ning teha selgeks, milliste toodete kohta eri piirnormid kehtivad.

(12) Määruses (EÜ) nr 1333/2008 sätestatud piirnormid põhinevad toidu teaduskomitee 1990. aasta ([1]) ja 1995. aasta ([2]) ning Euroopa Toiduohutusameti 26. novembri 2003. aasta ([3]) arvamusel. Maksimaalsed lisatavad kogused tuginevad nimetatud teaduslikes arvamustes osutatud vahemikele, mille kohaselt on steriliseeritud

([1]) Arvamus nitraatide ja nitritite kohta, mis avaldati 19. oktoobril 1990, Euroopa Komisjon – toidu teaduskomitee aruanded (26. seeria), lk 21.

([2]) Arvamus nitraatide ja nitritite kohta, mis avaldati 22. septembril 1995, Euroopa Komisjon – toidu teaduskomitee aruanded (38. seeria), lk 1.

([3]) Bioloogiliste ohtude teaduskomisjoni arvamus komisjoni taotluse kohta, mis käsitles nitritite/nitraatide mõju lihatoodete mikrobioloogilisele ohutusele. *The EFSA Journal* (2003) 14, lk 1.

lihatoodetes lubatud nitritikogus kuni 100 mg/kg ja muudes lihatoodetes 150 mg/kg. Arvestades (soolatud) lihatoodete ja valmistamisviiside rohkust Euroopa Liidus, oli liidu õiguslooja seisukohal, et asjakohast nitritikogust ei ole praegu võimalik iga toote puhul eraldi määrata.

(13) Maksimaalseid lisatavaid koguseid käsitleva eeskirja erandid on piiratud ulatusega. Need kehtivad teatavate toodete puhul, mida valmistatakse traditsiooniliselt teatavates liikmesriikides ja mille puhul ei ole võimalik lisatavat kogust kontrollida nende toodete valmistamisviisiga kaasneva soolade lihasse imendumise tõttu. Traditsioonilised tooted, mille puhul neid koguseid kohaldatakse, on määratletud eelkõige valmistamisviisi kirjelduse kaudu.

2. TEATATUD RIIKLIKUD ÕIGUSNORMID

(14) Taani teatas 25. novembril 2014 järgmistest riiklikest õigusnormidest: korraldus nr 542, 27. mai 2013, toidu lisaainete jne kohta toiduainetes (BEK nr 542 af 27.5.2013 (tilsætningbekendtgørelsen), Offentliggørelsedato: 31.5.2013, Fødevareministeriet). Komisjon on otsuse 2010/561/EL raames juba hinnanud Taanis E 249 ja E 250 suhtes kohaldatavaid rangemaid eeskirju.

Korralduse nr 542 kohaselt võib nitriteid (E 249 ja E 250) kasutada lihatoodetes vaid selle 3. lisas esitatud tingimustel. Otsuse 2010/561/EL põhjal on nitritite (E 249 ja E 250) kasutamiseks ette nähtud [järgmised] tingimused ja piirangud. Tabelis esitatud toiduainerühmad vastavad rühmadele, mis on esitatud määruse (EÜ) nr 1333/2008 (toidu lisaainete kohta) II lisas, ning nendega asendatakse nimetatud lisa kohased kasutusviisid.

Toiduaine	Lisatav nitritikogus (mg/kg)
08.3.1 Kuumtöötlemata töödeldud liha	Kokku 60 mg/kg; fermenteeritud salaamivorstides kokku 100 mg/kg ja täielikult või poolkonserveeritud toodetes kokku 150 mg/kg.
08.3.2 Kuumtöödeldud töödeldud liha	Kokku 60 mg/kg, v.a traditsioonilistes Taani lihapallides ja maksapasteedis. Täielikult või poolkonserveeritud toodetes kokku 150 mg/kg, *rullepølse*'s (lihast rulaadvorst) kokku 100 mg/kg ning täielikult või poolkonserveeritud toodetes ja soolasingis kokku 150 mg/kg.
08.3.4 Traditsioonilised soolatud lihatooted, mida hõlmavad nitritite ja nitraatidega seotud erisätted	Kokku 60 mg/kg; Wiltshire'i tüüpi peekonis ja viiludes kokku 150 mg/kg.

(15) Seega kehtib paljude lihatoodete puhul piirnorm 60 mg/kg, samal ajal kui määruse (EÜ) nr 1333/2008 piirnormid on 100 või 150 mg/kg.

3. MENETLUS

(16) Taani teatas 25. novembri 2014. aasta kirjaga komisjonile oma soovist jätkuvalt kohaldada nitritite kasutamist lihatoodetes käsitlevaid riiklikke õigusnorme, mis erinevad määrusest (EÜ) nr 1333/2008. Oma teate toetuseks esitas Taani lisateabe, mis hõlmab andmeid lihatoodete tarbimise ja impordi kohta, kokkupuute kohta nititritega, botulismi esinemise kohta ning nitrosamiinide tekke kohta töödeldud lihatoodetes.

(17) Komisjon avaldas teate *Euroopa Liidu Teatajas* ([1]), et teavitada huvitatud isikuid Taani riiklikest õigusnormidest ja taotluse põhjendustest. Komisjon teavitas 30. märtsi 2015. aasta kirjaga teatest ka teisi liikmesriike ning andis

([1]) ELT C 93, 20.3.2015, lk 18.

neile võimaluse esitada 30 päeva jooksul selle kohta märkusi. Komisjon sai tähtaja jooksul märkused Tšehhi Vabariigilt ja Rootsilt.

— Tšehhi Vabariik hindab seda, et riiklike õigusnormidega nähakse Taani tootjatele nitritite kasutamiseks lihatoodetes ette rangemad piirnormid. Ent muudest liikmesriikidest pärit toodete suhtes soovib Tšehhi Vabariik jätta kehtima lihatoodetes kasutatavate nitritite suhtes praegu kehtivad piirnormid, mis on sätestatud toidu lisaaineid käsitlevas määruses (EÜ) nr 1333/2008.

— Rootsi leiab, et Taani riiklikud õigusnormid on hästi põhjendatud ega paista märkimisväärselt mõjutavat tingimusi Rootsis. Taani teate sisu põhjal ei näe Rootsi põhjust olla vastu kehtivate riiklike õigusnormide kehtivusaja pikendamisele. Edasine pikendamine annaks ELile ühtlasi aega läbi vaadata nitrititesisalduse tasemed ja seega arvesse võtta Euroopa Toiduohutusameti käimasoleva töö tulemusi toidu lisaainetena kasutatavate nitritite kohta.

4. NITRITITE UUESTIHINDAMINE

(18) Komisjoni määruse (EL) nr 257/2010 ([1]) kohaselt peab Euroopa Toiduohutusamet 2015. aasta lõpuks kaaliumnitritit (E 249) ja naatriumnitritit (E 250) uuesti hindama. Selle hindamise käigus uurib Euroopa Toiduohutusamet toidu teaduskomitee ja Euroopa Toiduohutusameti varasemaid arvamusi ning võimaluse korral algset toimikut, huvitatud ettevõtjate ja/või muude huvitatud isikute esitatud andmeid ning komisjoni ja liikmesriikide poolt kättesaadavaks tehtud andmeid, samuti uurib ta pärast kummagi toidulisandi eelmist hindamist avaldatud asjakohast kirjandust.

(19) Taani teate toetuseks esitatud teave lihatoodete tarbimisest, kokkupuutest nitrititega, botulismi esinemisest ning nitrosamiinide tekkest töödeldud lihatoodetes esitati Euroopa Toiduohutusametile, et viimane võtaks seda käimasoleval hindamisel arvesse.

5. KOMISJONIPOOLNE JÄRELEVALVE

(20) Komisjon viis 2014. aastal lõpule kättesaadaval teabel põhineva uuringu, milles jälgis nitriteid käsitlevate ELi eeskirjade kohaldamist liikmesriikides. Uuring põhines kõigile liikmesriikidele esitatud küsimustiku vastustel. Uuringust selgus, et vaatamata mõningatele eranditele on steriliseerimata lihatoodetele lisatavate nitritite tavaline kogus ELi piirnormist väiksem, kuid Taani piirnormist suurem. Aruandes järeldati, et tuleks kaaluda nitritite suhtes praegu kehtivate piirnormide muutmise võimalust ([2]).

(21) Seepärast võttis komisjon ette *ad hoc* uuringu selle kohta, kuidas tööstuses kasutatakse nitriteid eri lihatootekategooriate puhul. Uuringu käigus uuritakse kirjandust, korraldatakse seminar lihatehnoloogia ekspertidega ning tehakse ELi lihatootjate hulgas küsitlus nitritite tegeliku kasutuse ja kasutuse piirnormide kohta eri liiki lihatoodetes. Uuringu tulemused peaksid olema kättesaadavad 2015. aasta lõpuks.

II. **HINDAMINE**

1. VASTUVÕETAVUS

(22) ELi toimimise lepingu artikli 114 lõigete 4 ja 6 kohaselt võib liikmesriik pärast ühtlustamismeetme vastuvõtmist ELi toimimise lepingu artiklis 36 märgitud oluliste vajaduste tõttu või seoses keskkonna või töökeskkonna kaitsega säilitada rangemad siseriiklikud normid, kui ta teatab nendest normidest ja nende säilitamise põhjustest komisjonile ning kui komisjon kiidab kõnealused meetmed heaks.

(23) Taani teade on seotud riiklike õigusnormidega, mille suhtes on tehtud erand määruse (EÜ) nr 1333/2008 II lisa E osa sätetest kaaliumnitriti (E 249) ja naatriumnitriti (E 250) kohta. Nimetatud kehtivad Taani õigusnormid olid põhimõtteliselt olemas juba siis, kui kõnealused piirnormid sätestati algselt direktiivis 2006/52/EÜ.

([1]) Komisjoni määrus (EL) nr 257/2010, 25. märts 2010, millega kehtestatakse toidus lubatud lisaainete uue hindamise kava kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EÜ) nr 1333/2008 toidu lisaainete kohta (ELT L 80, 26.3.2010, lk 19).

([2]) https://webgate.ec.europa.eu/sanco_foods/main/index.cfm?event=document.edit&identifier=5924&documentTypeIdentifier=57

(24) Taani korraldusega nr 542 lubatakse lihatoodetele lisada nitriteid ainult sel juhul, kui lisamisel ei ületata konkreetseid piirnorme. Sõltuvalt konkreetsetest asjaomastest toodetest on need maksimaalsed kogused 60, 100 või 150 mg/kg, mis on teatavate toodete puhul väiksemad määruses (EÜ) nr 1333/2008 sätestatud kogustest. Lisaks ei näe Taani õigusnormid erinevalt määrusest (EÜ) nr 1333/2008 ette mingeid erandeid nitritite piirnormide määramise põhimõttest ega luba seega turule lasta teatavaid traditsioonilise tootmisprotsessi teel saadud lihatooteid, mis pärinevad teistest liikmesriikidest.

(25) Taani õigusnormid on seega rangemad määruse (EÜ) nr 1333/2008 sätetest selle poolest, et maksimaalsed lisatavad kogused on väiksemad (paljudel juhtudel 60 mg/kg) kui mitme tooteliigi puhul, ja selle poolest, et nende sätetega ei lubata lasta teatavaid traditsioonilisi lihatooteid turule jääkide piirnormide alusel.

(26) Kooskõlas ELi toimimise lepingu artikli 114 lõikega 4 lisati teatele põhjendus ühe või mitme ELi toimimise lepingu artiklis 36 märgitud olulise vajaduse kohta, käesoleval juhul seoses vajadusega kaitsta inimeste tervist ja elu. Lisati Taani toiduainete-, põllumajandus- ja kalandusministeeriumi aruanne, milles on täiendavad andmed lihatoodete tarbimise ja impordi kohta, kokkupuute kohta nitritidega, botulismi esinemise kohta ning nitrosamiinide tekke kohta töödeldud lihatoodetes.

(27) Eespool kirjeldatud asjaolusid arvestades leiab komisjon, et taotlus, mille Taani on esitanud eesmärgiga saada luba säilitada oma riiklikud õigusnormid nitritite kasutamise kohta lihatoodetes, on ELi toimimise lepingu artikli 114 lõike 4 alusel vastuvõetav.

2. PÕHJENDUSTE HINDAMINE

(28) Vastavalt ELi toimimise lepingu artikli 114 lõikele 4 ja lõike 6 esimesele lõigule peab komisjon välja selgitama, kas on täidetud kõik kõnealuses artiklis sätestatud tingimused, mis annavad liikmesriigile võimaluse säilitada liidu ühtlustamismeetmest erinevad riiklikud õigusnormid.

(29) Eelkõige peab komisjon hindama, kas kõnealused riiklikud normid on õigustatud ELi toimimise lepingu artiklis 36 sätestatud oluliste vajadustega või seoses keskkonna või töökeskkonna kaitsmisega ning kas need ei lähe kaugemale, kui on vaja põhjendatud eesmärgi saavutamiseks. Kui komisjon leiab, et riiklikud õigusnormid vastavad eespool osutatud tingimustele, peab ta ELi toimimise lepingu artikli 114 lõike 6 kohaselt veel kontrollima, kas kõnealused riiklikud õigusnormid on või ei ole suvalise diskrimineerimise vahendid või liikmesriikidevahelise kaubanduse varjatud piirangud ning kas need kujutavad või ei kujuta endast takistust siseturu toimimisele.

(30) ELi toimimise lepingu artikli 114 lõikega 6 kehtestatud tähtaegu silmas pidades peab komisjon artikli 114 lõike 4 kohaselt teatatud riiklike meetmete põhjendatuse uurimisel võtma aluseks põhjendused, mille on esitanud asjaomane liikmesriik. See tähendab, et vastavalt aluslepingu sätetele peab riiklike meetmete põhjendatust tõendama nende säilitamise taotluse esitanud liikmesriik.

(31) Kui aga komisjoni käsutuses on andmeid, et liidu ühtlustamismeede, millest teatatud riiklikud õigusnormid erinevad, tuleks läbi vaadata, võib ta selliseid andmeid teatatud riiklike õigusnormide hindamisel arvesse võtta.

2.1. **Taani seisukoht**

(32) Taani väidab, et tema õigusaktid tagavad inimeste tervise ja elu parema kaitse sellega, et neis on sätestatud nitritite väiksem maksimaalne lisatav kogus, kui on määrusega (EÜ) nr 1333/2008 ette nähtud, ja nendega ei lubata turule lasta traditsioonilisi lihatooteid, mille puhul ei ole võimalik lisatud koguseid kindlaks teha. Taani leiab, et tema õigusnormid on täielikult kooskõlas toidu teaduskomitee 1990. ja 1995. aasta soovitustega ning Euroopa Toiduohutusameti 26. novembri 2003. aasta arvamusega.

(33) Taani leiab ka, et kasutatavate nitritikoguste reguleerimine selle alusel, kas need võivad ületada kehtestatud asjakohase lubatud päevase tarbitava koguse, ei taga inimeste tervise vajalikku kaitset. Nitritite jaoks kehtestatud lubatud päevase tarbitava koguse puhul ei võeta arvesse nitrosamiinide tekkimist, mis kaasneb nitritite

kasutamisega lihatoodetes. Teaduslike hinnangute kohaselt on nitrosamiinid genotoksilised, seetõttu ei ole võimalik kehtestada piirnormi, millest väiksemas koguses ei ole need kantserogeensed. Taani rõhutab veel, et nitrosamiinide tekkimine sõltub lisatud nitritikogustest, mitte palju väiksematest jääkkogustest, mis toiduaines toimuva ainete muundumise tõttu on tavaliselt tootes tarbimise ajal alles.

(34) Seega näitab üldine teaduslik hindamine Taani arvates järgmist: a) kasutamist tuleks vähendada nii palju kui võimalik, kasutades diferentseeritud koguseid vastavalt eri toiduainetega seotud tehnilistele vajadustele, b) nitritite ja nitraatide kasutamist tuleks reguleerida pigem lisatavate koguste kui jääkkoguste osas ning c) vajalik säilitamisaste saavutatakse Euroopa Toiduohutusameti soovitatud koguseid kasutades. Sellega seoses leiab Taani, et ta järgib oma riiklikes õigusnormides nimetatud soovitusi läbivalt, samal ajal kui määruses (EÜ) nr 1333/2008 neid nitritite osas ei järgita.

(35) Taani rõhutab veel, et tema riiklikud õigusnormid on kehtinud palju aastaid ja seni pole kunagi olnud probleeme asjaomaste toodete säilimisega. Peale selle on Taanis teiste ELi liikmesriikidega võrreldes suhteliselt väike botulismi esinemise sagedus ja 1980. aastast peale ei ole registreeritud ühtegi botulismijuhtu, mis oleks seotud lihatoodete tarbimisega. Taani märgib, et riigis ei ole alates 2006. aastast registreeritud ühtki botulismijuhtu. Seega leitakse, et Taani õigusnormidega nitritite kasutamise kohta lihatoodetes tagatakse endiselt täielik toidumürgitusevastane kaitse.

(36) Seoses tarbimisharjumustega on Taani toiduainete-, põllumajandus- ja kalandusministeeriumi aruandes esitatud lisateave lihatoodete tarbimise ja impordi kohta ning analüüs, milles käsitletakse nitriteid Taani turul olevates lihatoodetes. Taani ametiasutuste sõnul näitab kõnealune aruanne, et nende lihatoodete tarbimine, millele võidakse lisada nitriteid, ei ole aastate jooksul muutunud.

(37) Kokkupuute kohta nitrititega on Taani toiduainete-, põllumajandus- ja kalandusministeeriumi aruandes esitatud hinnangud, mis põhinevad 384 analüüsil nitritite esinemise kohta töödeldud lihas ja külmades lihalõikudes ning toidu tarbimise uuringute tulemustel. Nende hinnangute järgi on keskmine kokkupuude allpool lubatud päevast tarbitavat nitritikogust. 4–5-aastaste laste kokkupuude nitrititega on siiski kolm korda suurem kehakaalu kg kohta kui täiskasvanutel.

(38) Nitrosamiinide tekke kohta töödeldud lihatoodetes esitas Taani toiduainete-, põllumajandus- ja kalandusministeerium Taani tehnikaülikooli riikliku toiduinstituudi kokkuvõtva aruande N-nitrosamiinide esinemisest töödeldud lihatoodetes. Aruande kohaselt saavutatakse nitrosamiinide väike sisaldus kõige edukamalt, kui kasutada võimalikult vähe nitriteid ja nende kasutamisel kombineerida neid isoaskorbiinhappe, askorbiinhappe või askorbaadiga, sest nii välditakse võimalikku nitrosamiinide teket.

(39) Lisaks on Taani seisukohal, et riigi nitritit käsitlevad õigusnormid ei takista kaubandust, viidates arvandmetele, millest nähtub, et lihatoodete import teistest liikmesriikidest jätkub ning on 2010. aastast peale isegi suurenenud.

(40) Kokkuvõttes loeb Taani õiguspäraseks vähendada nitrosamiinidega kokkupuutest inimeste tervisele tulenevat ohtu määruse (EÜ) nr 1333/2008 nõuetest rangemalt ja jätkata oma õigusaktide kohaldamist. Taani sõnul järeldub vastavalt otsusele 2010/561/EL korraldatud seirest, et varem arvesse võetud tervisega seotud kaalutlused on endiselt asjakohased. Lõpuks väidab ta, et kättesaadavate andmete põhjal ei takista Taani õigusnormid asjaomaste toodetega kauplemist.

2.2. **Taani seisukoha hinnang**

2.2.1. *ELi toimimise lepingu artiklis 36 viidatud olulistel vajadustel rajanev põhjendus*

(41) Taani õigusaktide eesmärk on saavutada inimeste tervise ja elu parem kaitse seoses nende kokkupuutega nitrititega ja nitrosamiinide võimaliku tekkimisega lihatoodetes ning seepärast on õigusaktides kehtestatud paljude lihatoodete suhtes määruse (EÜ) nr 1333/2008 kohastest piirnormidest väiksem maksimaalne lisatav nitritikogus ja on keelatud lasta turule tooteid, mille puhul on võimalik kindlaks määrata vaid maksimaalsed jääkkogused.

(42) Et hinnata, kas Taani õigusaktid on ka tegelikult selle eesmärgi saavutamiseks kohased ja vajalikud, tuleb arvesse võtta mitut tegurit. Eelkõige tuleb tasakaalustada kaks terviseriski: ühelt poolt nitrosamiinide sisaldus lihatoodetes ja teiselt poolt lihatoodete mikrobioloogiline ohutus. Viimane aspekt on enam kui tehnoloogiline vajadus, see on

ka eraldi võttes väga oluline tervisekriteerium. Kuigi tunnistatakse, et lihatoodete nitritikoguseid tuleb piirata, ei too liha väiksem nitritisisaldus automaatselt kaasa inimeste tervise paremat kaitset. Kõige kohasem nitritikogus sõltub mitmest tegurist, millele on toidu teaduskomitee ja Euroopa Toiduohutusamet asjakohastes arvamustes osutanud, nt soola lisamine, niiskusesisaldus, pH, toote säilivusaeg, hügieen, õige temperatuur jms.

(43) Eeltoodud kaalutlusi ning põhjendustes 10 ja 11 esitatud kaalutlusi arvesse võttes on komisjon seisukohal, et põhimõtteliselt tasakaalustatakse määrusega (EÜ) nr 1333/2008 asjakohaselt kaks vastuolulist terviseriski, arvestades lihatoodete sortimendi paljust kogu liidus.

(44) Samas peab komisjon hindama Taani seadusandja tehtud konkreetseid valikuid ja kogemust seoses nende eeskirjadega, mis on kehtinud märkimisväärselt pikka aega. Toidumürgituste ja eelkõige botulismi esinemise sageduse kohta esitatud näitajate abil on Taani tõendanud, et ta on siiamaani saavutanud oma õigusaktidega rahuldava tulemuse. Need andmed osutavad, et Taani õigusaktides sätestatud piirnormid on praegu Taanis valmistatavate lihatoodete ja kasutatavate valmistamisviiside mikrobioloogilise ohutuse tagamiseks piisavad.

(45) Komisjon märgib, et Taani õigusaktid sobivad kokku liidu teadusorganite asjakohaste teaduslike arvamustega. Need põhinevad maksimaalsete lisatavate koguste määratlemisel ja vastavad kõnealuste arvamuste kohasele nitritite maksimaalsete lisatavate koguste vahemikule, st 50–150 mg/kg. Samal ajal on Taani kehtestanud teatavate lihatoodete rühmade puhul määrusega võrreldes täpsemad maksimaalsed lisatavad kogused, võttes arvesse Taanis levinud eri lihatootekategooriaid ja valmistamisviise.

(46) Lisaks sellele tuleb arvesse võtta, et Taani esitatud teabe alusel tarbib Taani elanikkond enamasti lihatooteid, mille puhul on praegu kehtestatud norm 60 mg/kg ja mis tuleks asendada normiga 100 või 150 mg/kg. Ehkki Taani tootjad, nagu ka teiste liikmesriikide tootjad, ei ole kohustatud praegu oma toodetesse lisatavat nitritikogust suurendama määruses (EÜ) nr 1333/2008 osutatud piirnormini, ei saa välistada, et Taani elanikkonna tegelik kokkupuude nitritite suureneb.

(47) Komisjon on praegu kättesaadavast teabest lähtudes seisukohal, et taotluse säilitada teatatud meetmed võib ajutiselt heaks kiita Taani rahvatervise kaitse põhjendusega.

2.2.2. *Suvalise diskrimineerimise vahendite, liikmesriikidevahelise kaubanduse varjatud piirangute või siseturu toimimise takistuste puudumine*

2.2.2.1. Meelevaldse diskrimineerimise puudumine

(48) ELi toimimise lepingu artikli 114 lõige 6 kohustab komisjoni kindlaks tegema, et kavandatud meetmeid ei kasutata meelevaldse diskrimineerimise vahendina. Euroopa Kohtu praktika kohaselt tähendab diskrimineerimise puudumine seda, et ühesuguseid olukordi ei või käsitleda eri viisil ning erinevaid olukordi ei või käsitleda ühtmoodi.

(49) Taani riiklikud eekirjad kehtivad nii kohalike toodete kui ka muudest liikmesriikidest pärit toodete kohta. Vastupidiste tõendite puudumise korral võib järeldada, et kõnealused riiklikud õigusnormid ei ole meelevaldse diskrimineerimise vahendid.

2.2.2.2. Varjatud kaubanduspiirangu puudumine

(50) Riiklikud õigusnormid, mis on toodete kasutuse suhtes liidu määruse sätetest piiravamad, kujutavad endast tavaliselt kaubanduspiirangut, kuna tooteid, mida võib ülejäänud liidus seaduslikult turule lasta ja kasutada, ei tohi kasutuskeelu tõttu asjaomases liikmesriigis turule lasta. ELi toimimise lepingu artikli 114 lõikes 6 sätestatud eeltingimuste eesmärk on ära hoida sama artikli lõigetes 4 ja 5 sätestatud kriteeriumidele vastavate piirangute kohaldamine valedel põhjustel, nii et need tegelikkuses kujutaksid endast majanduslikke meetmeid teistest liikmesriikidest pärit toodete impordi tõkestamiseks, et kaudselt kaitsta kodumaist toodangut.

(51) Võttes arvesse, et Taani eeskirjad toovad kaasa teatavatele lihatoodetele nitritite lisamise rangemad normid ka teistes liikmesriikides asuvatele ettevõtjatele, kes asuvad muidu ühtlustatud eeskirjade reguleerimisalas, võivad need kaubandust varjatult piirata või takistada siseturu toimimist. Siiski tunnistatakse, et ELi toimimise lepingu

artikli 114 lõiget 6 tuleb lugeda nii, et heaks ei tohi kiita ainult sellist riiklikku meedet, mis kujutab ebaproportsionaalset takistust siseturule. Sellega seoses on Taani esitanud arvud, mis näitavad, et teistest liikmesriikidest ei ole lihatooteid Taani õigusaktidest hoolimata mitte ainult imporditud, vaid et import on pärast 2010. aastat isegi kasvanud.

(52) Kuivõrd puuduvad tõendid, mis näitaksid, et riiklikud õigusnormid kujutavad endast tõepoolest riigi toodangu kaitsmiseks mõeldud meedet, võib järeldada, et need ei piira varjatult liikmesriikidevahelist kaubandust.

2.2.2.3. Siseturu toimimist takistavate asjaolude puudumine

(53) Kõnealust tingimust ei või tõlgendada nii, nagu keelaks see kinnitada mis tahes riiklikku meedet, mis võib mõjutada siseturu rajamist. Tegelikult on iga siseriiklik meede, mis siseturu rajamiseks ja toimimiseks vastu võetud ühtlustamismeetmest erineb, oma sisult suure tõenäosusega siseturgu mõjutav meede. Seega tuleb ELi toimimise lepingu artiklis 114 sätestatud menetluse kasuliku olemuse säilitamiseks mõista siseturu toimimise takistamist ELi toimimise lepingu artikli 114 lõike 6 tähenduses kui mõju, mis on taotletava eesmärgiga võrreldes ebaproportsionaalne.

(54) Võttes arvesse Taani valitsuse mainitud kasu tervisele tänu nitrititega kokkupuute vähendamisele lihatoodetes ja asjaolu, et mõju kaubandusele näib praegu kättesaadavate arvandmete alusel puuduvat või on äärmiselt piiratud, on komisjon arvamusel, et Taani teatatud eeskirjad võib ajutiselt säilitada põhjendusega, et nende eesmärk on kaitsta inimeste elu ja tervist, arvestades, et need ei ole ebaproportsionaalsed ega kujuta endast seepärast takistust siseturu toimimisele ELi toimimise lepingu artikli 114 lõike 6 tähenduses.

(55) Seda analüüsi arvesse võttes on komisjon seisukohal, et siseturu toimimist takistava asjaolu puudumise tingimus on täidetud.

2.2.3. *Ajaline piiratus*

(56) Eespool toodud järeldused põhinevad praegu kättesaadaval teabel ning eelkõige arvandmetel, mis näitavad, et Taani on suutnud botulismi kontrolli all hoida teatavat liiki lihatoodetele lisatava nitriti väiksemast maksimaalsest kogusest hoolimata, häirimata samal ajal oluliselt kaubandust.

(57) Teine oluline tegur on lihatoodete tarbimise määr Taanis, millega seoses võib määruse (EÜ) nr 1333/2008 kohaldamine kaasa tuua Taani elanikkonna suurema kokkupuute nitritite ja seega ka nitrosamiinidega.

(58) Taani peab olukorda ka edaspidi jälgima ja koguma andmeid selle kohta, kas määruses (EÜ) nr 1333/2008 sätestatud piirmäärade kohaldamisega saavutatakse nõutav kaitsetase, ja kui ei saavutata, siis kas see tooks kaasa vastuvõetamatu riski inimeste tervisele. Eelkõige tuleks koguda andmeid botulismi kontrolli all hoidmise kohta. Samuti peab Taani ka edaspidi koguma andmeid lihatoodete impordi kohta teistest liikmesriikidest. Taanilt nõutakse, et ta saadaks komisjonile kogutud andmete kohta aruande kahe aasta jooksul alates käesoleva otsuse vastuvõtmisest. Lisaks peaks komisjon arvesse võtma järeldusi, mis tehakse Euroopa Toiduohutusameti poolt määruse (EL) nr 257/2010 kohaselt tehtavast nitritite uuestihindamisest ning *ad hoc* uuringust selle kohta, kuidas tööstuses kasutatakse nitriteid eri lihatootekategooriate puhul.

(59) Seda arvesse võttes on komisjon seisukohal, et kõnealused riiklikud õigusnormid võib eespool täpsustatud ulatuses kolmeks aastaks heaks kiita.

III. **JÄRELDUSED**

(60) Eespool esitatud kaalutlusi ja liikmesriikide poolt Taani ametiasutuste esitatud teatise kohta antud märkusi arvesse võttes leiab komisjon, et 25. novembril 2014 komisjonini jõudnud Taani taotlus säilitada riiklikud õigusnormid nitritite lisamise kohta, mis on määruses (EÜ) nr 1333/2008 sätestatust rangemad, on võimalik kiita heaks kolmeks aastaks alates käesoleva otsuse vastuvõtmise kuupäevast. Taani peab olukorda ka edaspidi jälgima ja koguma andmeid selle kohta, kas määruses (EÜ) nr 1333/2008 sätestatud piirmäärade kohaldamisega saavutatakse nõutav kaitsetase, ja kui ei saavutata, siis kas see tooks kaasa vastuvõetamatu riski inimeste tervisele,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

Kiidetakse heaks nitritite lisamist lihatoodetele käsitlevad riiklikud õigusnormid, mis on sätestatud 27. mai 2013. aasta korralduses nr 542 toidu lisaainete jne kohta toiduainetes (BEK nr 542 af 27.5.2013 (tilsætningbekendtgørelsen), Offentliggørelsedato: 31.5.2013, Fødevareministeriet) ning millest Taani Kuningriik teatas komisjonile 25. novembri 2014. aasta kirjaga vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 114 lõikele 4.

Artikkel 2

Käesoleva otsuse kehtivus lõppeb 22. mail 2018.

Artikkel 3

Käesolev otsus on adresseeritud Taani Kuningriigile.

Brüssel, 22. mai 2015

Komisjoni nimel
komisjoni liige
Vytenis ANDRIUKAITIS